

Nr 67.

Av herr **Andersson, Elon, m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om ökning av antalet provinsialläkartjänster.

I statsverkspropositionen, femte huvudtiteln, punkt 111, Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., Avlöningar, har Kungl. Maj:t äskat medel för inrättande av 20 nya provinsialläkarbefattningar, varav en del borde avses för förändring av extra provinsialläkartjänster till ordinarie.

År 1938 fastställdes en plan för rikets indelning i provinsialläkardistrikt, varvid man utgick från att ett dylikt distrikt i medeltal borde omfatta ca 8 000 invånare. Denna plan har emellertid ännu icke kunnat förverkligas. Enligt vad medicinalstyrelsen uppgivit, återstår för närvarande att inrätta ytterligare ca 130 tjänster, innan det mål, man år 1938 uppställde, kan anses nått.

Emellertid har erfarenheten visat, att även dylika distrikt äro alltför stora, om läkaren jämte de rent sjukvårdande uppgifterna skall kunna på ett tillfredsställande sätt sköta de betydelsefulla socialhygieniska uppgifter i olika hänseenden, som under senare år pålagts honom. En ej oväsentlig minskning av läkardistriktens omfattning ter sig därför, såsom medicinalstyrelsen framhållit, nödvändig, och önskvärt är, att förslag till ny plan för indelningen i provinsialläkardistrikt uppgöres. Icke minst för landsingen, såsom huvudmän för stora delar av den socialhygieniska verksamheten, skulle det vara synnerligen värdefullt, om en dylik plan utan större dröjsmål kunde utarbetas, då denna verksamhets organisation och anordningarna för dess tillgodoseende givetvis måste anpassas efter distriktsindelningen. Medicinalstyrelsen synes därför böra erhålla i uppdrag att snarast möjligt utarbeta plan för ny indelning av riket i provinsialläkardistrikt. Denna plan bör åtföljas av förslag, i vilken ordning och inom vilken tid det ökade läkarbehov, man därvid måste räkna med, skall kunna tillgodoses.

I nuvarande läge är det emellertid synnerligen angeläget, att utbyggandet av provinsialläkarväsendet i snabb takt fullföljes enligt 1938 års plan. I sådant syfte har medicinalstyrelsen föreslagit att under nästa år 50 nya ordinarie provinsialläkardistrikt skola inrättas, varvid 30 helt nya distrikt, företrädesvis förslagda till Norrland, skulle tillkomma och 20 extra provinsialläkardistrikt överföras till ordinarie. Detta förslag har tillstyrkts av Svenska landstingsförbundets styrelse, vilken vitsordat att krafttag äro nödvändiga för att få till stånd ett ökat antal tjänsteläkarbefattningar.

Läget på detta område är nämligen i hög grad bekymmersamt. På grund av det otillräckliga antalet tjänsteläkare kunna dessa icke på ett tillfredsställande sätt handhava sina skiftande uppdrag, och särskilt har deras arbete inom hälsovården och den förebyggande vården måst eftersättas. Vad detta betyder, särskilt under nuvarande för folkhälsan kritiska tider, ligger i öppen dag. Statsmakterna ha t. ex. under senare år medgivit, att den förebyggande barnvården, vilken från början omfattade endast spädbarnen, undan för undan skall utsträckas till nya årsgrupper av barn, och i år föreslås, att denna verksamhet skall omfatta även 4—5-åringar. Denna utbyggnad av den förebyggande barnvården har emellertid i betydande omfattning blivit en reform på papperet, då de fåtaliga tjänsteläkarna äro alltför hårt arbetsbelastade, för att de skola kunna påtaga sig nya eller vidgade uppgifter. Liknande synpunkter kunna göras gällande i fråga om flera andra av dessa läkares arbetsområden, såsom skolhälsovård och socialförsäkring.

Det är sålunda oundgängligen nödvändigt, att ett betydande antal nya provinsialläkartjänster snarast möjligt inrättas. Självfallet vore det därvid önskvärt, om man, som medicinalstyrelsen föreslagit, nu kunde få till stånd ett 50-tal nya tjänster. Av statsfinansiella skäl har dock detta antal i statsverkspropositionen begränsats till 20. För att emellertid en mera märkbar förbättring av förhållandena skall kunna ernås och med beaktande av det statsfinansiella läget vilja vi föreslå, att åtminstone 35 nya provinsialläkartjänster inrättas från och med nästa år.

Med hänsyn till ovan berörda förhållanden hava landstingen under senare år sett sig nödsakade, främst för tillgodoseende av den socialhygieniska verksamhetens behov, att i ökad omfattning inrätta extra provinsialläkardistrikt. Sålunda har under de båda senast förflutna åren ett 40-tal nya extra provinsialläkardistrikt beslutats. För att den sålunda inledda utvecklingen icke skall leda till ett överflyttande av kostnaderna för tjänsteläkarväsendet från staten till landsting och kommuner, är det nödvändigt, att årligen ett visst antal av de extra distrikten överföras till ordinarie. Därest så sker, kan förutsättas att landstingen och kommunerna få större intresse att genom inrättande av extra distrikt temporärt söka avhjälpa förefintliga brister i de områden, där dessa framträda med särskild styrka. För närvarande finnas emellertid extra provinsialläkardistrikt, som äro synnerligen gamla. Sålunda inrättades t. ex. Kävlinge extra provinsialläkardistrikt i Malmöhus län redan år 1900. Det måste enligt vår mening anses som en gärd av rättvisa, att dessa gamla distrikt i första hand omändras till ordinarie. Förslagsvis synes ett 10-tal nya tjänster böra reserveras för överförande av dylika äldre extra läkardistrikt till ordinarie.

Under återopande av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta

dels att från och med år 1946 inrätta 35 nya provinsialläkartjänster, av vilka ett visst antal, förslagsvis 10, måtte avses för omändring av äldre extra provinsialläkardistrikt till ordinarie,

dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att ny plan för rikets indelning i provinsialläkardistrikt snarast möjligt måtte utarbetas.

Stockholm den 19 januari 1945.

Elon Andersson.

Rud. Anderberg.

Ernst Hage.

L. Tjällgren.

Laur Franzon.